

SZARVAS és VIDEKE

TARSADALMI ÉS SZPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:
Beliczey-utca 11 szám, hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
BÉRMENTELEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Előfizetési árak:
Egész évre . . . 8 kor. — Félévre . . . 4 kor.
Negyedévre . . . 2 kor. — Egyes szám . 16 fill.

Kiadóhivatal:
Beliczey-utca 11. szám. (saját ház,) hová az elő-
fizetési pénzek intézendők.
Hirdetéseket jutányos áron elfogad
Kiadó s lap tulajdonos SÁMUEL ADOLF

Hirdetmény.

A Szarvason 1900. november 5-én megje-
tendő orsz. képviselőválasztás alkalmából közzé-
teszem, hogy:

1. Képviselőjelöltté ajánlatot 1900. november
4-én d. u. zóna idő szerint számított 3—5 óra
közt lakásomon Szarvas Beliczey-ut 479 sz. a.
átveszek.

2. A választáshoz a felvonulás november
5 reggel 8 órakor a városháza Deák Ferencz-
utcai részén történik.

3. A szabadeivü párti választók csoportok-
ban szavazásra az Árpád szállótól a városháza
a Beliczey-uton vonulhatnak fel a szavazóhelyi-
ségekbe a városháza Beliczey uti oldalán men-
nek be.

4. A függetlenségi párti választók csopor-
tokban kiindulva a Központi szállótól Dr. Lengyel
Sándor háza előtt a Szarvasi takarékpénz-
tárig, onnan be a Kossuth Lajos-utczába a
Nyácsik házig, onnan a városházához átfordulva
a városháza udvarán át vonulnak szavazásra s
a szavazó helyiségekbe a városháza udvaráról
mennek be.

Szarvas, 1900. október hó 31-én.

Dr. Lengyel Sándor
választási elnök.

Halottak napja.

Az emberiségnek egy megható hagyománya,
szép szokása a halottak napjának megünneplése.
Az esztendőből, a melynek többi idejében tar-
kán váltakoznak az ünnepek a munkanapokkal,
melyek mind az élők, kiválasztottak egy na-
pot, a mely a halottaknak van szentelve.

Egészen az övék ez a nap. Felvirradásá-
val elüt a vásári lármá, a kenyérért, szenvedé-
lyekért folytatott örökös küzdelem. Lelkünk
kiemeljük a mindennapi élet zajos és oly gyak-
ran szennyes zsivajából, hogy azokra emlékez-
zünk, a kik elmúltak immár. Letesszük a pö-
rölyt, a czirkalmat, az íróollót, elfordulunk a
hétköznapi örömeitől és kellemetlenségeitől,
hogy átengedjük magunkat teljesen a fájdalom-
nak, a melyet elköltözött szeretteinkért érezünk.

Virágot viszünk e napon behantolt sírjaikra,
sok-sok virágot, hogy annak illata behatoljon
fekhelyükig és hírül adja nekik, hogy azok, a
kiket itt hátrahagytak, szeretettel emlékeznek
reájuk. Virág borítja pompás márványemlékét a
gazdagnak és fakesztjét annak, a ki szűkös
nélkülözésben töltötte földi létét. Virág jut en-
nek is, annak is, mert a gyásznak egyforma
jele ez; és a dus, a ki tömérdek arannyal vál-
taná meg, ki szívének drága a hideg hant alul,
nem adhat egyebet kedves halottjának fájdalom

áldozatul, mint az, ki semmi mást sem kínál-
hatna érte cserébe, mint szíve véré.

Ime, a kiengesztelő momentum a halottak
ünnepeben. Ez a szomorn nap, a mely oly poe-
tikusan esik össze a természet haldoklásával, a
borongós és enyészetet terjesztő ősszel, mely oly
kérlelhetetlenül idézi elénk és testesíti meg az
elomás vigasztalan gondolatát, megzafolhatlanul
bizonyítja, hogy a halálban mindannyian egyen-
lők vagyunk. Küzdelmeink hullámai elsimulnak,
törekvéseink elmúlnak, szenvedélyeink elvihar-
zanak ott lenn, a hideg komor sírban. Foglal-
tunk bár el bármily magas polcot, lettek volna
bár eszméink bármily magas röptűek, életünk
folyt volna bár akármily pompában, fényben,
hódolattal körülvéve, némán és hidegen pihenünk
ott lenn, mint a teremtés rejtélyének örök, meg-
oldatlan talányai.

Egyformák vagyunk a sírban mind. Né-
melyiket közülünk talán nagyobb gyász kísér,
talán több könny hullt érette, nevét és emlékét
tetteinek tovább emlegetik talán. De ezt nem
érezzük. A hideg, téli álma készülő föld egy-
formán borul mindnyájunk hamvaiba, egyformán
takar el valamennyiünket, békítőleg és eny-
hén, mint egy örök szemfödő, mely alól nincs
ébredés.

Gondoljuk meg ezt, ünnepén a halottak-
nak, a mely eikerülhetlen biztossággal lesz egy-
kor a mi ünnepünk is, a kik ma még itt élvez-

SZARVAS és VIDEKE TARCZÁJA.

A viszony vége.

Hát te sem ismersz reám?! iszonyuló, minék is
maradtam életben!

Dénes! te vagy? Meg kell bocsátanod, ugy
megváltoztál, — a szakállad is egészen óriássá, idegenné
tesz . . .

— Tiszta véletlen, hogy még látsz. Nagy beteg
voltam; minék is maradtam életben, én szeren . . .

— Kérek, Dénes, ne izgasd fel magadat. Jöjj
velem, ráérsz egy kissé kedvemért, ugy-e? ülünk be
itt a kávéház fülkéjébe, elmondod mi történt veled.
De ilyen változás!

— Barátom, látnád csak a lelkemet, az „válto-
zott meg“ csak igazán . . . Egy rom vagyok . . .

— Kérek, ne beszély olyan hangosan feltűnést
kelt az utcán. Jöjj csak, itt a sarkon van a törzská-
véházam . . . Ézer esztendeje, hogy nem láttalak, hát
beteg voltál? valami tifusz?

— Talán az is. Tudom is én! ne siess ugy. Kér-
lek, még alig vánszorgok. Hogy mire való, így élni . . .

— Megjjesztes az ilyen, soha sem hallott beszé-
dekkel! De hát térj magadhoz! Lábbadozol, punktum;
egyszerre nem kap ám az ember erőre. Az egészséget
is, akár a házat gyorsabban rombolja le az ember,
mintsem a milyen gyorsan újra felépített. En helyet-

ted is hálát adok az Istennek, hogy nem engedett el-
pusztulni.

— Az Istennek! én már nem hiszek Istenben.
Ha ő egyáltalán léteznék: régen agyoncsapott volna
villámával.

Borzasztóságokat beszélsz! Eh, nem hiszek a té-
pelődéseidnek. Csak öntsd ki a szívedet, majd kiku-
rállak a hipokondriádból. — Mit parancsolsz? egy
fekétét? vagy teát?

— Kell is nekem! Nem iszom.

— Nem-e? Viktor, két pohár bavaoisot! — Hát
mikor lettél beteg? Hanem a szakálladat leborotvál-
hattad volna. Tedd is, még ma.

— Barátom, akkor csakugyan nem látsz többé.
Nagy kedvem volna a borotvát jó mélyen beleszántani
a gégembe.

— Fiam, én jobb elczeithez vagyok szokva.
Ugyan szedd össze magadat! . . . Hát valami lelki
ok tett beteggé? valaki meggyötörte a szívcskédet,
mi?

— Megölte.

— Al ezt jól adod. Hát aztán hányszor támasz-
totta fel a szívedet egy új szőke boglya? néha kettő
is egyszerre?!

— Istenemre mondom, velem nem lehet évődni!
— Gyilkos vagyok.

— Gyilkos? Te! — Az lehetetlen. Szegény
szegény Dénesem! lazban beszélsz, korán hagytad el a
betegágyat, rögtön hazakisérlek, kocsin, aztán jól taka-
rózzál a dunyháidba, hogy izzadj. Ez a pompás bava-
roise is elősegíti, Szörpöljed csak! — Hát a kis fele-
séged mit csinál? sokat virasztott melletted?

Hát az édes kis aranyos Vilmácska, beirattátok-e
már kisdédóvóba?

Dénes! hát felelj az Istenért! Micsoda gondola-
tok tartanak ugy lenyügözve? csak nincs okod titko-
lózni — énelőttem!?

— Ah, nincs. Barátom, sírni szeretnék és nem
bírok.

— No, sirass engem! Bünbe estem: három napja
ujra elkezdtem a szivarozást, hiába, azt sem bánom, ha
rajta veszek, nem élhetek nélküle! Ma sem tudom,
hogy lehettem el félévig dohányzás nélkül. Ugy-e, nem
bánt a füst?

— Te, Ödön; mond csak, emlékszel-e még Mar-
gitra, arra a varrónyára, tudod, a k t te kis grófnő-
nek nevezted?

— Ah, arra a karcsu, nagyon elegans viszonyodra!
igaz, valósággal bolondultál utána. Nos?

— Ez ölte meg a szívemet. Nincsen szívem többé.
Csak ugy élek a világba, nem érzek semmit, nem tör-
ődöm semmivel. Tegnap a hivatalból jöttem, megkér-
dezni, hogy mikor megyek be újra; nem is feleltem se
Molárnak, se Rubernek; láttam, hogy zokon vették,
de bíz ez sem hatott meg.

— Hát mi köze ennek a tüdőreidhez? hogy is
hitták? Maris . . . vagy Margitnak, ugye? Nos beszéld
el mi történt? remelem, kis feleséged nem kapott rajta,
hogy a szép leányt kísérgeted?

— Nem, nem, hanem én kaptam rajta Margitot,
ezt az ideális szépségű, ezt az igazán hercegleánynak
beillő, finom, bájos — gyalázatos teremtet! — olyan
dolgokon kaptam, s éppen akkor, mikor a legnagyobb
áldozatot hoztam érte! Te, te nem is tudod: eladtam

zük a nap melegét, kedveseink szeretetét, az élet minden gyönyörűségét, a kik itt szenvedünk betegség, fájdalom és a sors minden egyéb csapásai alatt. Fontoljuk meg és békülünk ki sorsunkkal a csendes és hideg sír lakói leszünk mind, a melyen túl a titokzatos bizonytalanság vár reánk. Idézzük ezt emlékünkbe, midőn a gyűlölködés, irigység és egyéb rossz érzések férköznek szíveinkhez. Dolgozzunk és munkálkodjunk, a mennyire erőnk engedi, hogy életünk ne muljon el haszon nélkül, hogy megbecsüljék emlékülket, ha földi pályánkat befejeztük. Mindenekfelett pedig szeressük egymást. Mondjunk le a gőgről, a kovácsokról; hiszen földi életünk oly rövid és a javak, a melyekkel büszkélkedünk semmivé válnak össze, a midőn hideg kezét reánk teszi a mindnyájunkat egyformán elragadó enyészet...

Halottak napján pedig gondoljunk halottainkra. Vigyünk nekik koszorút, sok-sok virágot és hullassunk mellé szívből fakadó könnyeket. Lenn a szomorú, hideg sírban talán megérezik a virágokat és könnyeket és megsejtik, hogy azok, kiket el kellett hagyniok, szeretettel gondolnak reájuk.

Ujdonságok.

— **Főispánunk és neje Nagyváradon.** Dr. Lukács György főispán és neje szerdán Nagyváradra utaztak Schlauch Lőrincz bíboros-püspök és ismerőseik látogatására. A vendégek a püspöki palotába szállottak és szerdán délelőtt megjelentek a nagyváradai képművelési ünnepélyes megnyitásban, hol régi ismerősei örömmel üdvözölték Nagyvárad néhai jömelekül polgármesterének fiát és ennek bájos ifju nejét. Délben a bíboros-püspök vendégei tiszteletére ebédet adott, melyre többen voltak hivatalosak a város nevelődési községében.

— **Szabadság.** Járásunk főszolgabírója dr. Kresmárik János, a mint értesülünk, folyó hó 8-án kezdi meg hat heti szabadság idejét. Szabadsága idejére a vármegye főispánja Dr. Wieland Sándor tb. főszolgabíróra bízta a járás vezetését. Dr. Wieland nem ismeretlen közönségünk előtt, most két éve is ő helyettesítette szabadságára levő főszolgabírónkat s ez idő alatt előzetesen s tapintatos módon a szarvasi, mint a járásbeli közönség szeretetét biztosította magának, hiszük, hogy mostani itt tartózkodási ideje alatt az iménti szeretet csak erősödni fog.

— **Ügyészválasztás.** Dr. Zöldy Géza városi ügyész lemondása folytán az üresedésbe jött gyulai ügyészi állásra a vármegye alispánja a választást nov.

hó 5-ik napjára tűzte ki. Ugyanakkor teszi le a hivatali esküt Szaboles Dénes újonnan megválasztott gyulai mérnök is.

— **Kinevezések.** A vármegye főispánja Török Gábor vármegyei központi irnokot tiszteletbeli iktatói állásától való felmentésével tiszteletbeli kiadóvá, továbbá Magdics Nándor lemondása folytán megüresedett I. osztályú díjnoki állásra Bálint Ferencz II. osztályú díjnokot, ennek helyére Liska Sándor ingyenes gyakornokot nevezte ki.

— **Vörheny járvány Öcsödön.** A vörheny járvány Öcsödön rohamosan terjed, annyira, hogy az egészségügyi bizottság kénytelen volt az iskolák bezáratása iránt a lépéseket megtenni s a lakosságot falragaszok útján a veszélyről külön értesíteni, s a szükséges óvintézkedések megtételére kioktatni.

— **Tífusz járvány** lépett fel Kondoroson a birtokokon alkalmazott cselédség között. A hatóság elrendelte, hogy azon birtokosok, kiknél a betegség felép, tartoznak értezi vizzel látni el cselédeiket, s a beteghez azonnal orvost kell vitetni.

— **A csabai földmives-iskola kibővítése.** Alig hogy az állam átvette a megyétől a földmives-iskolát, hogy az a gazda-ág vitelre teljesen megfelelő legyen 36,589 korona költséggel kertészlakot, löstállót magtárt, szekér- és gépszint, a téli tanfolyam tarthatására épületet emel s a meg levő régi istállót átalakítja. E munkálatok biztosítására vasárnap délelőtt tartotta meg Gyulán az államépítészeti hivatal az árlejtést, melyre 12 ajánlat érkezett be. Ajánlatot tettek Lipták János körmives Csaba 9% engedménnyel, Molnár János Csaba 4.3, Lipták János és társai Csaba 10, Schneider János Gyula 8.75, Achim László és társai Csaba 11.1, Vágner József Csaba 10, Glutz és társai Gyula 8.1, Schriffert József Gyula 9, Okos György Csaba 14, Kukla István és társai Gyula 6, Czingulsky Mátyás Gyula 7.5, Straczinsky György és társai Csaba 7% engedménnyel. A munkálatot mint a legelőnyösebb ajánlattevő Okos György nyerte el.

— **Érdekes tárgyalás folyt le Békén** a járásbíró előtt folyó hó 5-én, melynek előzménye az hogy 6 úri ember egy kaszinói tagnak kizárása iránt indítványt adott be a választmányhoz, mely azonban azt 8 szóval 6 ellen elutasította, ezután az indítványozott a járásbíróhoz rágalmazás és becsület sértés vétsége miatt bejelentést adott be az indítványt aláírt tagok ellen. A tárgyalás folytán az eljáró albiró becsület sértést látott a kizárási indítványban és terhelteket egyenként 50 korona pénz bírsággal sújtotta. A főmagánadvádó a minősítés miatt, marasztaltak felmentésért felebeztek. Sokan kíváncsiak ezen szokatlan feljelentés végkimenetelére.

— **25 éves ünnepély** Gr. Wenckheim Krisztina ezeltől 25 évvel Gyulán árvaházat építtetett. Most, a 25 év emlékére 20,000 forint költséggel az árvaház udvarára díszes kapu nát emeltetett, melynek felszentelése a jövő szombaton fog végbemenni.

— **Az alföldi gazdasági vasutuj menet-**

rendje. November hó 1-étől kezdve az alföldi első gazdasági vasut vonalán közlekedő 505. sz. vegyes vonat megszüntetetik s helyette ugyancsak szerdán, szombaton és vasárnapon az 503. sz. vegyes vonat fog indítani. Az 503. sz. vonat indul Kovácsházról reggel 5 óra 10 perckor, Apáczárol reggel 6 óra 9 perckor és Csabára d. e. 7 óra 55 perckor érkezik.

— **Lópatkolási tanfolyam.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter a békésmegyei gazdasági egyesület közreműködésével Békés-Csabán lópatkolási tanfolyam tartását rendelte el. A tanfolyam november 1-én veszi kezdetét és négy hónapig tart.

— **Békésmegyei aggancsok diadala.** Budapestben a napokban nyílt meg az évi aggancskiallítás, a melyen a gróf Almásy Deacs által kiállított vadaskerfi aggancsok a második díjat nyerték el. A gróf tudvalevőleg gyulavári uradalomban tart fenn nagyszerű vadaskertet és a díjazott aggancsok az itt lőtt nemes vadakat díszítették.

— **Templomrablás.** A múlt vasárnapra virradóra az orosházi ágostoni templomba, a torony feljáró ablak felfeszítésével egy ismeretlen behatolt, ott öt perselyt feltört és azok tartalmát, mintegy 15—16 koronát elrabolta. Azután a zsidó templomba látogatott el, de ott csak néhány fillért tudott elemelni.

— **Leforrázott gyermek.** Állandó rovatot lehetne nyitnunk a halál nemnek, annyira napirenden vannak a leforrázások, az elmúlt hó 30-án is történt egy ilyen szerencsétlenség Szarvason. Olachi Mihály szarvasi lakos 6 hónapos fiu gyermekét a 8 éves kis lányuk őrzetére bízta. A kis leány a síró gyermekét öle vette, s egy dajkálgatta a konyhában: az anya tésztát főzött, s a tészta forró levét egy tálban a földre tette, ekközben a kis leány megboilott, s a kis fiut beleejtette a forró vízbe s ott ez annyira összeégette, hogy belehalt.

— **Irodalmi esemény.** A magyar irodalma hívei ez időszerint alig beszélnek másról, mint arról a hatalmas vállalatról, a mely a Legey testvérek kiadásában most indult meg. A 200 füzetes, vagyis tíz kötetes rugó irodalmi mű, a melynek első füzetét már szétküldték, Brehm Alfred "Tierleben" című korszakos nagy művének magyar kiadása. Ezt a művet, a mely Németországban kívül is óriási feltűnést keltett, a magyar kiadójának nem egyszerű fordításában adja a közönségnek. A magyaros átültetés eszközölr a tudomány mai színvonalához s a hazai viszonyokhoz alkalmazták, a mi azt jelenti, hogy a most megindult magyar kiadás a Brehm-féle mű összes eddig megjelent kiadásoknál értékesebb lesz, mert az évek folyamata alatt az eredeti munka némely része elavult. Az újabb megfigyelésekkel s a hazai adatok felkhasználásával bővített magyar Brehm olyan teljes mű lesz, a melyhez hasonló egy művelt nemzet nyelvén sem jelent meg. Ez a vállalat mind arányaira, mind eszközeire nézve a legnagyobb természettudományi mű, a mely a magyar kiadásban napvilágot látott. Illusztrálja ezt nemcsak az,

a lelkeket egy uzoráznak, hogy valami módot találjak, a megközelítettetlennek látszó, ingerlő szép természet hajlandóságát megnyerni!

— Nem tudtam lát ez mégis a rendező szalmalángjainál komolyabb? Nem hittem volna. Hiszen 6—7 éve, mióta nős vagy...

— Egy egész ezred tisztjeinek volt jó pajtása, a nyomorult leány!

— Mit nem beszélsz!

— Hát lelepleztem. Ne akard kérlek, hogy elbeszéljek. Hanem azután a vulkánikus kitérés után teljes apathiába estem. Nem éreztem utána sem felindulást, sem örömet, sem bánkodást, reményt — lelketlen gép gyanánt mozogtam, azt hitték sokan, hogy megbolondultam: te is azt hiszed most rólam ugy-e? Ne is tagadd! Pedig az eszemnek semmi baja; bár volna! bár ne tudnék emlékezni! de az a szörnyűség, hogy az agyvelőm, öntudatom ép, egészen tisztán látom hogy teljesen kihalt érzésvilágommal nem vagyok méltó az emberi külsőre.

— Bámullak. De hát mi tett beteggé?

— A nagy drámai jelenet, mondhatnám: botrány után, a melyet Margitnak tőlem kellett szenvednie, egy hét mulhatott, mikor a hivatalomba levél jött, a boricékon idegen írással, de felbontva láttam, hogy Margittól. Négy tele irt oldal; elolvasatlanul a kályhába dobtam. Alighanem találkozást kért, mert már másnap új levele jött, nyolc oldalú. Teljes közömbösségem ezt is olvasatlanul juttatta máglyára. Harmadnap új levél, fel sem bontottam.

— A kicsike, ugy látszik, a sok uniformis után egy kis változatosságért epedt. Nagyon kitarótan.

— Kitarótás... Eltaláltad, ez kellett neki, a másik értelem. Barátom, de boldog is a kinok szíve van... De mondom, nekem nincs. Az irtózatot csalódás kiirtotta belőlem az érzést. Képzeld, Margitnak valami ördöge volt, hogy a három levél utáni napon, egy november közepén lehetett, mikor én merő véletlenségből szokatlan órában, éjjeli 11—12 óra közt hazafelé tartottam: a hálószobám egyszer csak mellettem termett. Honnan jött, hová ment? fogalmam sincs. De mondom, se meglepetést, sem régi találkozásaink idején oly jólesett borzogatást, szóval semmit sem éreztem. Hideg udvariasággal mondtam egy-egy szót; Margitból csak egy ömlött az esengés, magyarázgatás, kérlelés, esküdözés áradata. Nem tudom elmondani, mi mindent is adott elő: alig figyeltem rá, nem érdekelt egy cseppet sem. A lánczid középre érhattünk, mikor észreveszem, hogy az indulatos szóár elakad. Margit rám borul. Tolakodásra magyaráztam s idegesen eltasztottam. A lány mereven, életlenül lehanyatlik, koppanás nélkül egy pillanat alatt eltűnik.

— Mi! ? a Dumába esett! ?

Az X alakú karfa elég helyet hagyott rá.

— Borzasztó! .. Irtózatot szerencsétlenség!

— Én hirtelen, ösztönszerűleg kigomboltam a téli felöltömet, hogy levessem és a leány után ugorjam, de egy pillanat alatt beláttam, hogy a jeges vízben a partoktól távol, me. fősolnakok híján már is veszte van minden: minék rohanjam magam is a biztos halálba, mikor azt a megvetni valót ugy sem bírnám megmenteni?

— És igazad van. Szörnyű egy eset! ... Hát a kiáltásokat sem hallotta senki? —

— Azt hiszem, Margit szívgyűresöt kapott és ájulástában, hangtalanul bukott a vízbe. Ugy kell lenni, hogy az én hangomat a rémület egyszerűen a torkomba tagyasztotta; a hidon egy lélek sem járt, a parton engem senki sem tartott fel, nyitott felöltővel rohantam a metsző hideg szélben jó negyedóranyira.

— Ettől hűltél meg, biztosan.

— Le sem vetkőztem otthon, folyton előttem állt az erősködő esküdöző leány kigyókarcuságu alakja... Nem tudom, hogy történt mi történt, a feleségemtől mindössze annyit tudok, hogy napokon át a legmagasabb hőfoku lázban fekiüdtem és ugráltam, az életem is kockán volt soká, hogy már, tudgyuladás dultak bennem; csoda, hogy kibírtam... De nem fogom ezt soká bígni meglásd.

— Vajon tudja-e nőd a tényét?

— Vajjon? bizonyosan kifecsegtém fantazmagóriáimban, de ő éppen ezért csak a láb agrémének tartja... Ugy gondolom legalább. Pedig esküszöm, hogy megtörtént, és ugy a mint elbeszéltem.

— Mégis van igazság a földön: Margit a szívvel játszott — a szíve ölte meg.

— Hát engem hogyan fog sújtani a büntető igazság, ó hogyan! ? ..

K—R Eszti.

hogy tíz vaskos kötetből fog állani, de az is, hogy a rendkívül becses szöveget 1800 művészi kép magyarázza, hogy 80 fekete nyomatu műlap és 100 színes nyomatu műmelléklet járul hozzá. A mű címe: „Az állatok világa.“ Szerkesztője Méhely Lajos, a magyar tudományos akadémia és több külföldi tudományos társulat levelező tagja. Munkatársai Chernel István, Csiki Ernő, Kohaut Rezső és dr. Rátz István, a kik a szakirodalom legkiválóbb művelői. Hogy „Az állatok világa“ mennyire fölkelte magá iránt a figyelmet s hogy azt mily értékesnek tartják, az is bizonyítja, hogy Wl. Sics Gyula és Darányi Ignác miniszterek a művet körrendeletben ajánlották. A most megjelent első füzetben a majmokról van szó. A majomvilág rendkívül érdekes leírása kezdődik meg benne, oly élénken és oly színesen, hogy a laikusnak is gyönyörűségére szolgál. Ez az első füzet hű képét adja az egész munkának és mindenképp meggyőzhet arról, hogy nemcsak tanulságos, de érdekes mű lesz. mert hát „Az állatok világa“ a legjobb példa arra, hogy a tudományt mint lehet népszerűsíteni. A magyar Brehm kétféle kiadásban fog az olvasó közönség elé kerülni, u. m. bekötött és füzetes kiadásban. A bekötött kiadás első kötete 1901. január hó folyamán fog megjelenni. Ezentul minden további fél év egy-egy újabb kötetet fog a könyvpiacra hozni, s így öt év lefolyása alatt a 10 kötetből álló mű teljesen be lesz fejezve. Minden kötet 18 koronába fog kerülni, az egész 10 kötet ára tehát diszes félbörkötésben 180 korona. Az egész mű 200 füzetből fog állani, melyeknek ára 80 fillér lesz; a diszes bekötési tábla 3 koronáért lesz kapható. A bekötés háta finom chagrinbőrrel készül. gazdag aranyozással; a bekötés táblája tartós vászomból való. Nagysúlyt vetnek az izlésre, szépségre és tartósságra. Az első füzetek már ez év október havában kerülnek a könyvpiacra és azon ul havonta 3—4 füzet fog megjelenni, átlag egy-egy időközökben. A füzetes kiadás semmi esetre sem fog több mint 200 füzetre terjedni. Mutatványfüzetet és tájékoztatót a kiadóhivatal ingyen és bérmentesen küld.

CSARNOK.

D A L.

*Nem kívánok az élettől
Semmi gazdagságot,
Néha egy-egy nekem tépett
Kicsi szál virágot.*

*Szep lány szedje kint a réten,
Csókját ráehelje,
S ő mutassa mosolyogva,
Hol a csókja helye . . .*

PAKOTS JÓZSEF.

Halottak napján.

*Halottam van oh énnékem is,
Viruló, gyönyörű halott,
Redő borulva sírhalmára
Fölötte nem zokoghatok.*

*Egyedül én vesztettem őt el,
Másnak még él és mosolyog,
Halottam van oh énnékem is,
Viruló, gyönyörű halott.*

LANTOS.

Közgazdaság.

A közlegelők ápolása és okszerű kihasználásáról.

A legelőkön a szántsándékos kártétel igen sokféle. Majd ez, majd amaz, legtöbbször azonban egy és ugyanazon legelőn annak többféle nyilvánulásával találkozunk. Egy községnek a legelő felé vezető, mondhatni ugyanannyi kiindulási pontból sugarasan számos ut is szeli a legelőt. Az utakra persze részben elkerülhetlenül szükség van, de azért azok rendezésével rendszeres árkolással, vagy bármi módon való szégyelzésével igen tetemes legelőterület volna megtakarítható, mert tényleg úgy áll a dolog, hogy minden egyes utirányban két-, sőt három-, négyszer akkora területen lesz a gyeplévényzet kiölve, mint a mekkora elkerülhetlenül szükséges volna.

Nemkülönben szántsándékos kártételnek kell minősíteni azon visszasságot, hogy a közös legelőt annyira közös vagyónak tekintik, hogy anyag, sárgaföld, homoknyerés, esetleg vályogvetés és téglagezésre mindenki ott lyukgatja ki a legelőt, a hol neki tetszik, de sőt még ott is, a hol már némi rend van s az ily helyek meg vannak határozva, még ott is nagyobb terület lesz így a legelőből elvéve semmint kellene. Ilyenmü agyaggödörök helyei egész szigorral csakugy, mint az azokhoz vezető utak kijelölendők volnának, még pedig a gazdák önérdékéből, lehetőleg szük határok között.

A hol a legelők a szántóföldekkel érintkeznek ott különösen szükséges volna állandó határjeleket alkalmazni, hogy a kiszántásokkal megkurtítása a legelőnek annyira mindennapi jelenség ne lehessen.

Tűzrendészeti szempontból a szalmás gabonákat a községbe behordani tilos, ennek következtében — a hol csak a terepviszonyok megengedik, a legelőnek egyrésze elvonva rendelkezésétől szérűskert czímen lesz elfoglalva. Az ilyen cséplőhelyekhez most az utaknak egy egész hálózata vezet, a legelőnek nem csekély hátrányára, mit még inkább fokoz azon körülmény, hogy a gabonaasztag, szalma- és polyvakazlak helyén kivesz a fű s a rendszeren ott maradó dudván pedig vigan burjánzik mindenféle gyom.

Fentiekhez hasonló szántsándékos kártétel még sokféle lehet, de hosszavá is nyulna cik kem, ha azt mind felsorolni akarnám, elég a főbbekre rámutatnom, a mennyiben a kitűzött czélomnak tökéletesen megfelel.

A legtöbb kárt mi gazdák legelőinken önmagunk mégis a legelő okszerűtlen használatával okozunk. Az e téren elkövetni szokott főbb hibákra szintén rá kívánok mutatni a következőkben, nevezetesen:

Nem vagyunk ke'lo tekintettel arra, hogy a növényi vegetáció téli pihenési szaka után tavasszal a gyeplévényzetének egy kis időt engedni szükséges, hogy az kissé megerősödjön annál több fűnövérsre képesítsék. E helyett azt tapasztaljuk, hogy a mikor az olvadó hóból még csak szigetesen látszik is ki a gyengén zöldellő gyeplé s a talaj a nedvességtől átívódva a talp alatt még csámcsog, a juhoknak már egész raja lepi a legelőket, ezek azután gyenge, alig kibujt leveleket, még mielőtt azok azon rendelkezésüknek megfelelőhettek volna, hogy a növények gyökértörzse számára tartaléktápanyagokat készítsenek, már legelik. Juhok után nyomban jönnek a libák, eltekintve a sertéskondáktól, a melyek majnos jogositvák a legelőt egész télen át is turni, taposni. Sorrendben lesz azután tulajdonképeni legeltetési idény megkezdése előtt kihajtva a ménes, a csorda s mindenféle házi állat, mert a gazdák nem tudják, hogy azon 10—14 nap, a melylyel a megengedhetőnél korábban kezdik a legeltetést a legelő hozamának jó részbeni feláldozásával jár:

Okszerűtlennek tartom azon szokást is, hogy a legelőterületeken minden megszakítás nélkül lesz legeltetve, mert ennek következménye azután nagyobb részben az, hogy már a nyár elején, a mikor a gazdának a jó legelőre legnagyobb szüksége volna, az már teljesen levan rágatva s ha csak 14 napig is nem esik az eső, az egész kisül. Ezen bajnak megvan a természetes magyarázata is, hisz nemcsak a gyenge gyeplévényke, de még mélyen gyökerező hatalmas fák is kivesznek, ha levélzetüktől folyvást meg lesznek koppasztva, s hogy gyeplévénykéink a folytonos legeltetés dacára sem halnak tökéletesen el, az csakis azon körü-

ménynek tudható be, hogy még a legjobban lerágott gyeplé is marad a földszinén elterülve néhány kis levélke, mely mégis képes annyira táplálni a gyenge kis növénykét, hogy az teljesen nem vesz ki, de természetesen annyi fűvet szolgáltatni nem képes, mint szolgáltatna, ha annak időközönként néhány heti idő engedtetnék a megerősödés és fejlődésére.

Ugyancsak nagyon okszerűtlen az is, hogy a legelő tekintet nélkül az időjárásra folyvást tipratva lesz a fölösleges hiábavaló tipratás még száraz időben is hátrányos, még sokkal károsabb azonban a felzott legelőnek a tipratása, a mikor a jószág csaknem csülökig szipped s dagasztja a talajt.

A legeltetés okszerűsége megkívánja, hogy a legeltetési évszak tulkorán kezdve ne legyen a legelő, a mennyire csak lehetséges, a sertések, a marhák, a lovak, a juhok számára azok igényeinek megfelelőleg felosztva legyen. Hogy pedig a legelő teljes terjedelmében ne legyen naponta szélteben és hosszában megtiporva, másrészt, hogy idő is nyujtassék a legelő növényzetének a megerősödésre, elkerülhetlenül szükséges az alrészletekre beosztani úgy, hogy a míg a jószág az egyik részt járja, a másik, addig pihenessen.

A jószágra való tekintetből igen jó, ha a legelőn vannak dörzsölőfák és árnyassá befásított delelőhelyek is, nemkülönben kielégítő számban itatók

Csaknem általános törekvése kisgazdáinknak még ma is — holott ma a gabonatermelés már nem oly kecségetű, mint volt — minden szántható legelőterületnek a felosztása és feltörése. Sok esetben megkérdezve azt felelték a gazdák, hogy azért kívánják feltörni és felosztani a közös legelőt, mert jószáguk azon megélni úgy sem képes. Valóban elvitázhatlan tény is, ha népünk arra nézve kioktatva nem lesz, hogy a jól ápolt és okszerűen használt legelőket, sőt háromszor annyi fűvet is képes termelni, mint a mai, hogy addig, ha marhatelepszésünk emelkedik és javul is, abból a gazdaközönségnek teljes haszna nem lesz, épen ezért szükségesnek tartom, hogy ezen irányban népünk kioktatva legyen, de szükségesnek tartom az olynemü támogatást is, hogy a néppel az önrendelkezési jogának kihasználását megértessük, hogy önmagunk községenként a közös legelők ápolása, védelme és okszerű kihasználása tekintetében szabályrendeletet alkossanak s a mennyiben azt önmaguk megalkotni hajlandók, vagy elég értelmesek nem volnának, hogy arra törvényes úton rászoríttassanak. Hiszen ugyanazon alapon, a melyen befolyásolható a gazdaközönség bizonyos fajta tenyésztésére, vagy a mely alapon egy jobb jövő s a gazdák érdeke szempontjából legelőik felosztása megtiltható, ugyanazon alapon és czélből a közös vagyonnak okszerű kezelésére is rászorítható, ha annak előnyeit önként belátni nem volna elég érett, vagy hajlandó.

Pókay Dezső.

Időjárás jelentés 1900. nov. 2-ig.

Nap	Csapadék 24 ó. alatt m. m.	Hőmérséklet C. fokban					Jegyzet Az eső kezdete és vége
		7 reg.	12 d.	19 u.	6. este	6. kö-zép	
27	16.5 eső	6.6	16.4	8.8	10.6	d. ur 4 ó tel este és éjjel eső	
28		8.0	14.0	8.2	10.1		
29	dér	3.0	14.0	6.5	7.8		
30	dér	3.5	13.4	9.3	8.7		
31	0.6 eső	7.0	10.6	8.4	8.7	délbe eső	
1	dér	2.5	12.9	3.5	6.3		
2	köd	2.3	9.5	7.0	6.3		

Összefoglalás: októberi csapadék összege 43.9 mm. köd volt kétszer, dér négyszer. Októberi maximális hőmérséklet 29.0°C. okt. 2. és 3-án d. u. 2 órakor, minimális hőmérséklet 1.2°C. okt. 23-án reggel 7 órakor októberi közepes hőmérséklet: 12.5°C.

Szarvasi 900. nov. 3

Plenczner Lajos.

Felölös a szerkesztésért Sámuel Adolf.

